

MORFOSINTAXI

ELS DETERMINANTS

Els determinants són una categoria gramatical la funció principal dels quals és acompanyar i presentar el nom en un sintagma nominal (SN). Aquests s'agrupen en diferents categories segons la funció o el significat que aporten al substantiu a què acompanyen.

En aquesta unitat, el nostre objectiu serà conèixer l'ús, el significat i el valor que tenen els articles, els demonstratius i els possessius.

ELS ARTICLES

L'AVL classifica els articles en diferents categories segons la funció i el valor de cadascun d'ells. Així doncs, distingim entre:

- Article *definit*: aquell que presenta un substantiu que designa una entitat coneguda per l'interlocutor, una entitat única o totes les d'una mateixa espècie. Per tant, en l'oració «Has vist **les** claus?» se sobreentén que l'interlocutor sap de quines claus es parla, mentre que en l'oració «L'aigua és la unió dels àtoms d'hidrogen i d'oxigen» determinem que sols l'aigua és fruit d'aquesta unió, alhora que en l'oració «**Els** gossos són mamífers» establim que tots els gossos pertanyen a aquesta classe d'animals.
- Article *indefinit*: al contrari que l'article definit, aquest es fa servir per determinar substantius no coneguts per l'interlocutor o que no es delimiten de manera unívoca. Així doncs, cal re-marcar la diferència de significat entre l'oració «Has vist **unes** claus?» i l'oració anterior, de manera que, en aquest cas, o bé l'interlocutor desconeix de quines claus se'n parla o bé l'emissor del missatge es refereix a unes claus en sentit general.
- Article *personal*: aquest es fa servir per introduir el nom propi d'una persona, com és el cas de «rei **en** Jaume», o «plaça de **na** Jordana».

Vegem com funciona cadascun d'ells.

L'ARTICLE DEFINIT: MORFOLOGIA

Es tracta d'una categoria gramatical que presenta flexió de gènere i nombre, ja que ha de concordar amb el substantiu a què acompanya. És per això que presenta les següents formes:

	Singular		Plural
Masculí	el	l'	els
Femení	la		les

És característic i propi de les formes singulars de l'article definit que s'ha d'apostrofar quan se situa davant d'un substantiu començat per vocal o per *h* muda, excepció feta dels substantius femenins començats per *i* o *u* àtona, que no s'apostrofaran. Així doncs, paraules com *elefant* o *aixada* s'apostrofen quan duen article (*l'elefant*, *l'aixada*), però paraules com *institució* o *universitat* no s'apostrofaran (*la institució*, *la universitat*), ja que comencen amb *i* o *u* àtona, mentre que *illa* o *ungla* sí que s'apostrofen: *l'illa*; *l'ungla*.

Una altra característica és el fet que els articles definits masculins fan contracció quan van precedits per les preposicions *a*, *de* i *per*, o per la partícula *ca*. No obstant això, cal tindre en compte que en cas de poder apostrofar, no s'ha de fer la contracció, sinó l'apòstrof, tal com s'indica en la següent graella:

		Preposicions			Partícula
Article		a	de	per	ca
el	seguit de paraula començada per consonant	al	del	pel	cal
	seguit de paraula començada per vocal	a l'	de l'	per l'	ca l'
els		als	dels	pels	cals
en	seguit de paraula començada per consonant	-	-	-	can
	seguit de paraula començada per vocal	-	-	-	ca n'

En resum, caldrà tindre en compte que es considerarà com a falta greu no fer l'apòstrof ni la contracció, tant en els textos orals com en els escrits, en tots aquells casos en què es puga fer, així com realitzar una contracció quan es puga apostrofar.

L'ARTICLE DEFINIT: SINTAXI

Més enllà de les esmentades funcions principals que compleix l'article, cal tenir en compte tota una sèrie de situacions en què aquest presenta dificultats, principalment per interferència de la principal llengua de contacte del valencià: el castellà. Així doncs, a continuació presentem tot un seguit de casos en els quals l'ús de l'article presenta alguna discrepància respecte de la sintaxi castellana.

	Useu article	No useu article
Enumeracions	Quan una enumeració inclou elements de diferent gènere, sense relació semàntica pròxima.	Quan els elements enumerats tenen el mateix gènere o tenen una relació semàntica estreta. Aleshores determinem sols el primer substantiu.
Toponímia	<ul style="list-style-type: none"> - El nom d'algunes ciutats estrangeres i algunes poblacions. - El nom de les comarques. - Els noms de països (quan no acaben en -a àtona, excepte <i>la Xina</i> i <i>l'Índia</i>). - Els topònims compostos. - Els grups d'illes, els accidents geogràfics, les muntanyes i els rius. 	<ul style="list-style-type: none"> - El nom de les ciutats. - Els noms dels països (especialment els acabats en -a àtona).
Els dies de la setmana	<ul style="list-style-type: none"> - Quan fem referència a un dia concret o aquest estiga determinat per un adjectiu. - Quan es vol indicar hàbit o rutina, tant en singular com en plural. 	Quan volem expressar immediatesa, tant pròxima com passada.
Davant dels anys	Els anys corresponents al primer i al tercer mil·leni.	Els anys corresponents al segon mil·leni.
Davant d'infinitiu	Quan els infinitius tenen valor nominal (equival a <i>l'acte de...</i> o a un substantiu equivalent).	Quan els infinitius tenen valor verbal.

	Useu article	No useu article
Amb els indefinits i els numerals	Davant dels indefinits <i>un</i> i <i>altre</i> (i la seua flexió): <i>l'un</i> i <i>l'altre</i> , <i>l'una</i> i <i>l'altra</i> , <i>els</i> <i>uns</i> i <i>els altres</i> , <i>les unes</i> i <i>les altres</i> .	<ul style="list-style-type: none"> – Quan se situen davant d'un numeral a l'hora d'expressar xifres relatives a edats, quantitats o unitats de mesura (el numeral actua com a determinant). – Quan el numeral s'usa en sentit de totalitat: emprarem el quantitatiu <i>tots/totes</i>.
Davant de conjunció	Mai	Quan introduïm una oració subordinada substantiva. Per a poder-lo usar caldrà emprar els mots: <i>fet</i> , <i>cas</i> o <i>circumstància</i> .
En construccions existencials	Amb el verb <i>haver-hi</i> , tant definit com indefinit.	Incorrecte
En jocs i esports	Excepció: <i>les quínieles</i> , <i>la loteria</i> i <i>el dòmino/dominó</i> . Pot emprar-se o no amb: <i>el/Ø futbol</i> i <i>els/Ø escacs</i> .	Com a norma general, la majoria dels jocs i dels esports no n'usen.
Frases i expressions	<i>anar tot a l'una</i> , <i>a la destre</i> i <i>a la sinistra</i> , <i>a la meitat/mitat de...</i>	<i>acura de</i> , <i>anar a escola/estudi</i> , <i>anar a pèl</i> , <i>anar contra corrent...</i>

FRASES I EXPRESSIONS QUE DISCREPEN DEL CASTELLÀ QUANT A L'ÚS DE L'ARTICLE.

Més enllà d'aquestes situacions concretes en què hem vist que s'usa l'article en determinades situacions en les quals el castellà no ho fa, o a la inversa, cal tindre en compte que hi ha tot un conjunt de construccions que emprem molt habitualment que presenten usos de l'article contrastius respecte del castellà. En eixe sentit, a continuació en presentem algunes de les més habituals:

Van amb article	Van sense article
anar tots a l'una a la destre i a la sinistra a la meitat/mitat de a les bones/males al matí/migdia; a la nit al més aviat/prompte possible al més tardar alçar (o no) el cap amb l'ajuda de amb tots els pèls i senyals anar com l'anell al dit anar pel bon camí caure en el descrèdit cobrir les despeses constar/constatar en l'acta de l'un costat a l'altre dibuixar al llapis/carbó donar-ne (o no) a l'abast en la deguda forma entrar (o no) en els detalls estar a la disposició/mercé de estar/anar a la presó estar al (seu) punt estar al punt de caramel estar en el cartell	a cura de anar a escola/estudi anar a pèl anar contra corrent arriar veles caure en oblit de tot cor de tots colors desfer camí dictar testament donat cas que en totes direccions en tots sentits entaular batalla estar de part d'algu fer guàrdia fer-se amo de llevar/parar/desparar taula Nadal (i no el Nadal) no badar/obrir boca passar comptes a algu alçar-se de taula per força per tots costats/totes bandes seure a taula

Van amb article	Van sense article
estar en la nòmina fer-ho a les bones/males fer (una cosa) a les fosques fer (una cosa) a les palpentes fruita de la temporada l'un i l'altre, l'una i l'altra pasta de les dents no donar-ne l'abast passar a les mans (d'algu) posada al punt reparar (o no) en les despeses saber del cert segons el costum/l'opinió semmbrar la zitzània ser el doble de llarg tindre l'aparença	tirar aigua a mar tornar de mort a vida Tots Sants (i no <i>Tots els Sants</i>)

L'ARTICLE «LO» MASCULÍ I NEUTRE

En alguns parlars valencians, especialment del nord del nostre territori, s'ha emprat tradicionalment com a article definit masculí l'article «lo», de manera que hom el pot trobar en expressions com «*Ha plogut tot lo sant dia*» o «*Ha vingut tot lo món*». No obstant això, cal remarcar que es tracta d'una forma no acceptable ni adequada al registre estàndard, de manera que caldrà evitar-la i substituir-la per l'article definit masculí: *el*.

Situació semblant, però més estesa arreu del territori valencià, és la que tenim amb aquest mateix article però amb valor neutre. Nogensmenys, es tracta d'un altre ús incorrecte i indegut d'aquest article, ja que tradicionalment el valencià no ha presentat aquesta distinció formal entre l'article masculí i l'article neutre, de manera que s'han expressat ambdós valors amb l'article *el*. A més, en la majoria dels casos en què s'usa actualment es tracta d'expressions o modismes calcats del castellà. Per tant, tenint en compte totes dues circumstàncies, en els registres formals de la llengua caldrà evitar l'ús de l'anomenat article neutre i substituir-lo per les formes genuïnes valencianes.

No obstant això, cal remarcar que comunament s'ha corregit aquesta errada fent l'intercanvi d'aquesta forma per la de l'article definit masculí. Si bé es tracta d'una solució acceptable i acceptada, cal tindre en compte que aquesta no serà sempre la millor solució, de manera que caldrà tindre present el valor i el significat de l'article *lo* per tal de donar la millor solució possible.

● Valor abstractiu

És un dels usos i dels errors més freqüents quan parlem del *lo*. En aquest cas el fem servir per convertir en un substantiu qualsevol element que no ho és, tal com ocorre en l'oració «*Portam lo que has dut*», en què *lo* fa la funció de *la cosa* o *les coses*. És una situació que es dona quan l'article precedeix un adjectiu qualificatiu o una oració de relatiu, un possessiu o un sintagma preposicional encapçalat per la preposició *de*.

Davant aquestes situacions podem recórrer en alguns casos a l'article masculí, però hi ha altres situacions per a les quals presentem tot un seguit de possibles solucions.

Construcció incorrecta	Construcció correcta	Exemple	Solució
lo + adjectiu	art. <i>el</i>	És lo més absurd que he sentit mai.	És el més absurd que he sentit mai.
		Lo cert és que ho va fer ell.	El cert és que ho va fer ell.

Construcció incorrecta	Construcció correcta	Exemple	Solució
lo + adjectiu	art. el	És lo més sensat que ha dit.	És el més sensat que ha dit.
lo + adjectiu	substantiu femení	Lo lleig i lo bell són qualitats subjectives.	La lletjor i la bellesa són...
		És una expressió de lo modern.	És una expressió de la modernitat .
		Lo cert és que ho va fer ell.	La veritat és que ho va fer ell.
	construcció genuïna en femení	Espera que ara ve lo bo.	Espera que ara ve la més bona.
	substantius cosa, fet, cas	Lo millor no ho saps encara.	El millor del cas no ho saps encara.
		És lo més sensat que ha dit.	És la cosa més sensata que ha dit.
		El gol de fora de l'àrea va ser lo més destacat.	El gol de fora de l'àrea va ser el fet més destacat.
	neutres el que, açò que, això que, allò que	Segons lo establert en els estatuts.	Segons el que estableixen els estatuts.
lo + que	neutres el que, açò que, això que, allò que	Açò és precisament lo que anava buscant.	Açò és precisament el que anava buscant.
		Lo que em dius no em sorprén molt.	Això que em dius no em sorprén molt.
	substantius cosa, fet, cas	Té prou diners, però lo que passa és que no se'ls sap administrar.	Té prou diners, però el cas és...
lo + possessiu lo + prep. 'de'	substantiu cosa	Sempre defén lo seu.	Sempre defén les seues coses .
		Va arreplegar lo de Vicent.	Va arreplegar les coses de Vicent.
lo + prep. 'de'	construcció genuïna en femení	És lo de sempre : riure per no plorar.	És la de sempre : riure per no plorar.

● Valor intensiu

Un altre dels valors més freqüents que s'hi sol donar és l'intensiu o emfatitzador, en què **lo** equival al quantificador *molt*. En cap cas és correcte, i l'haurem de substituir per les partícules *que* o *com*, o per un quantificador, tal com s'indica a continuació:

Construcció incorrecta	Solució	Construcció correcta
Amb lo bonic que és, i no para de plorar!	que com	Tan bonic que/com és, i no para de plorar!

Construcció incorrecta	Solució	Construcció correcta
No saps lo bé que treballen.	que com	No saps com treballen de bé. No saps que bé treballen.
No et pots ni imaginar lo bé que ens ho hem passat.		No et pots ni imaginar que (o com de) bé...
Em sorprén lo bé que toca el piano.		Em sorprén com toca de bé el piano.
Ho faré lo més ràpid possible.	tan	Ho faré tan ràpid com puga.
Vine lo més prompte possible.	com	Vine com més prompte millor.
Encara no està lo suficientment madur.	prou	Encara no està prou madur.

● Modismes i calcs castellans

Tal com s'ha indicat anteriorment, en cap cas és correcte l'ús de modismes i de calcs castellans, ja que la nostra llengua té fórmules i construccions genuïnes per indicar la mateixa idea. Tot seguit hi ha les més comunes:

Calc	Construcció genuïna
a lo gran	regaladament, a cor què vols/desitges, en gran
a lo (afro, americà)	com (els africans, els americans...), a la manera de
a lo hecho pecho	una vegada fet, ja està fet
a lo loco	a la babalà, de qualsevol manera, bojament
a lo llarg de	durant
a lo llarg i a lo ample	de cap a cap, d'extrem a extrem, de llarg a llarg
a lo lluny	a la llunyania
a lo millor	tal vegada/volta, potser, si molt convé, a la millor
a lo sum	pel cap alt, a tot estirar, com a màxim
anar a lo seu	anar a la seua
con lo puesto	amb la camisa a l'esquena
de lo contrari	si no, altrament, d'una altra manera
de lo lindo	d'allò més (bé), del bo i millor, molt bé
eixir-se'n de lo corrent	eixir-se'n de la norma
en la mesura de lo possible	en la mesura/en tant que siga possible
en lo referent/relatiu a	respecte a, pel que fa a, quant a
en lo successiu	d'ara en avant
estar en lo cert	tindre raó
lo aconsellable	el més aconsellable
lo barato/car que és	tan barat/car que/com és
lo bo és	la bona cosa és
lo bo del cas és	el que té de bo el cas, el més bo del cas

Calc	Construcció genuïna
<i>lo bo que era!</i>	<i>que bo que era!, com era de bo!</i>
<i>lo cert</i>	<i>la veritat és, el cert és</i>
<i>lo cortés no quita lo valiente</i>	<i>una cosa no lleva l'altra</i>
<i>lo curiós</i>	<i>el fet curiós/la cosa curiosa</i>
<i>lo de menos</i>	<i>(això) no té importància</i>
<i>lo de sempre</i>	<i>la de sempre, (ser) la cançó de sempre</i>
<i>lo graciós (del cas)</i>	<i>la cosa més graciosa</i>
<i>lo important</i>	<i>l'important, la cosa important</i>
<i>lo intel·ligent</i>	<i>que intel·ligent, tan intel·ligent com és, (ser) d'allò més intel·ligent</i>
<i>lo mateix</i>	<i>té igual, tant fa, el mateix, la mateixa</i>
<i>lo més mínim</i>	<i>gens ni miqueta</i>
<i>lo més prompte possible</i>	<i>al més aviat/prompte possible, com més prompte millor</i>
<i>lo més que</i>	<i>tant com</i>
<i>lo més interessant</i>	<i>allò més interessant</i>
<i>lo meu</i>	<i>el meu, el que és meu, les meues coses</i>
<i>lo millor de lo millor</i>	<i>el bo i millor</i>
<i>lo qual</i>	<i>la qual cosa, cosa que</i>
<i>lo que</i>	<i>el que, allò que</i>
<i>lo que faltava</i>	<i>el que faltava, només faltava això</i>
<i>lo que són les coses</i>	<i>ves per on, mira per on, ja veus, qui ho havia de dir</i>
<i>lo seu</i>	<i>el seu, les seues coses</i>
<i>lo vertader i lo fals</i>	<i>la veritat i la falsedat</i>
<i>mejorando lo presente</i>	<i>amb tots els respectes</i>
<i>per lo civil</i>	<i>pel jutjat</i>
<i>per lo demás</i>	<i>d'altra banda, això a banda, fora d'això, a part d'això</i>
<i>per lo general</i>	<i>generalment</i>
<i>per lo menos</i>	<i>almenys, si més no, ben bé, pel cap baix</i>
<i>per lo prompte</i>	<i>de moment, ara com ara, de primer, d'antuvi, primerament</i>
<i>per lo regular</i>	<i>ordinàriament</i>
<i>per lo tant</i>	<i>per tant</i>
<i>per lo vist</i>	<i>pel que sembla, segons sembla, sembla que</i>
<i>por lo sano</i>	<i>en sec, de soca-rel</i>
<i>tot lo més</i>	<i>el màxim</i>
<i>tot lo possible</i>	<i>tots els possibles</i>

L'ARTICLE INDEFINIT: MORFOLOGIA I SINTAXI

L'article indefinit presenta flexió de gènere i nombre, tal com s'observa en la següent graella:

	Singular	Plural
Masculí	un	uns
Femení	una	unes

Per tant, l'article indefinit concordarà, en gènere i nombre, amb el substantiu que introduïx.

Aquest s'usa per introduir substantius nous en el discurs, o bé desconeguts per algun dels interlocutors. Així doncs, en l'oració «*Ha vingut una veïna preguntant per tu*» no se'ns menciona específicament quina veïna ha sigut la que ha preguntat per nosaltres, de la mateixa manera que en l'oració «*Uns xiquets corrien darrere d'ell*» tampoc sabem concretament quins xiquets eren els qui corrien.

L'ARTICLE PERSONAL

Es tracta d'un element en desús en el llenguatge col·loquial valencià, tot i que en altres parlars del nostre àmbit lingüístic es manté vigent, així com en la referència a alguns personatges històrics valencians, catalans, mallorquins i aragonesos, però també en la toponímia.

Aquest presenta les següents formes, en concordança amb l'antropònim que presenta:

	Singular
Masculí	en
Femení	na

Tal com es pot observar, aquest article també pot reduir-se en una forma asil·làbica quan l'antropònim comence per vocal o *h* muda. Però, així com l'article *la*, l'article personal *na* sols reduirà en la forma *n* quan l'antropònim no comence per *i* o *u* àtones.

*el rei **en** Jaume*
*la Font d'**en** Carrós*
*el carrer de **Na** Jordana*
*Castellar de **n'**Hug*

L'article personal valencià és l'equivalent del castellà *don/doña*, de manera que el seu ús està altament recomanat en els àmbits més formals del llenguatge, especialment en les fórmules de tractament formal i de cortesia.

Actualment, es manté amb vigència en la varietat dialectal balear, mentre que en la variant nord-occidental i central és més comú l'ús de l'article definit. En l'àmbit valencià, però, els noms s'usen generalment sense article. A més, està considerat com un element col·loquial.

ELS DEMOSTRATIUS

Aquesta classe de determinants són els encarregats de complir la funció dística junt amb els possessius i els pronoms personals. En aquest cas, la dixi ve marcada per una relació de proximitat o llunyania, tant espacial com temporal, respecte de l'emissor o del receptor del missatge. És per això que els determinants demostratius van en correlació amb els pronoms demostratius i els adverbis demostratius.

En eixe sentit, els demostratius estableixen tres graus de proximitat, tal com s'observa en la següent graella:

	Singular		Plural		Pronoms	Adverbis
	Masculí	Femení	Masculí	Femení		
Primer grau	este	esta	estos	estes	açò	ací
	aquest	aquesta	aquests	aquestes		aquí
Segon grau	eixe	eixa	eixos	eixes	això	ahí
	aqueix	aqueixa	aqueixos	aqueixes		
Tercer grau	aquell	aquella	aquells	aquelles	allò	allí
						allà

D'aquesta manera, el primer grau indica proximitat respecte de l'emissor, mentre que el segon la indica respecte del receptor alhora que pot indicar una distància intermèdia respecte de l'emissor. Per últim, el tercer grau indica llunyania en relació tant a l'emissor com al receptor.

Un altre aspecte a tindre en compte és la duplicitat de formes en els dos primers graus, en què trobem tant una forma simple (*este, eixe*), com una forma reforçada (*aquest, aqueix*). Ambdues formes són pròpies del valencià i perfectament vàlides, tot i que és cert que en els registres més formals de la llengua es té preferència per les formes reforçades.

Així com els articles, els demostratius també presenten flexió de gènere i nombre, ja que hauran de concordar amb el substantiu que presenten.

A més, com a determinants, la funció principal dels quals és presentar el substantiu, s'han d'anteposar al nom (*aquella dona*), tot i que quan el substantiu vaja determinat per un article pot posposar-se (*la dona aquella*), o bé perquè complixen la funció de pronom demostratiu (*Vaig veure la dona, aquella de qui parlàvem*).

En efecte, els determinants demostratius poden usar-se com a pronoms que substitueixen un element dins del discurs. Quan complixen aquesta funció, l'ús d'un o altre grau dependrà, fonamentalment, de la distància de l'element que substitueix, tal com s'indica en la graella següent:

Ús	Pronom	Exemple
Per a referir-se sols a l'element més pròxim que ha aparegut en el discurs (antecedent) o per a introduir un consegüent.	Primer grau	<i>Vam tastar el vi blanc i el negre, però sols aquest pagava la pena. Aquest és el motiu de la dimissió: havia evadit impostos.</i>
Per a referir-se a un sol precedent.	Segon grau	<i>L'han enxampat evadint impostos: eixe és el motiu de la dimissió.</i>
Per a referir-se a l'antecedent més llunyà en el discurs.	Tercer grau	<i>Vam tastar el vi blanc i el negre, però sols aquell pagava la pena.</i>

Més enllà d'aquesta funció, també podem complir la funció de dixi temporal quan apareixen combinats amb substantius que designen un període de temps (dia, setmana, cap de setmana, mes, primavera...), tal com s'indica en la següent taula:

Ús	Pronom	Exemple
Per a indicar un període de temps pròxim al moment del discurs, present, passat o futur (segons el temps verbal emprat).	Primer grau	<i>Aquesta setmana ve el meu amic de Mallorca.</i> <i>Aquesta setmana ha vingut el meu amic de Mallorca.</i> <i>Aquesta setmana vindrà el meu amic de Mallorca.</i>
Per a indicar períodes de temps llunyans respecte de l'acte de parla.	Segon grau Tercer grau	<i>El meu amic va vindre aqueixa mateixa setmana.</i> <i>La mala collita fou en aquella tardor.</i>

ELS PRONOMS DEMOSTRATIUS

Els pronoms demostratius, tal com s'ha vist en la graella anterior, mantenen la triple distinció de proximitat que tenen els determinants.

Són usats per a referir-se a elements indeterminats, tant individuals com col·lectius, així com a esdeveniments o l'estat de les coses, o fins i tot per a substituir una oració completa.

Referent	Exemple
element indeterminat	<i>Vine, mira açò que m'acabe de trobar.</i> <i>Emporta't tot això i deixa-ho en la pica.</i> <i>Porta'm allò que hi ha damunt la taula.</i>
esdeveniment o estat de coses	<i>Para ja de fer això, que se sent per tota la casa.</i>
oració	<i>Açò que ara et diré, no ho contes a ningú.</i>

Els pronoms demostratius poden ser modificats pel quantificador *tot* a més de ser complementats per adjectius, sintagmes preposicionals o oracions de relatiu.

*Què vol dir tot **açò**?*
*Què és **això** roig?*
*Què és **això** d'allí?*
*Què és **això** que dus ahí?*

A més, cal tindre present que quan usem les formes del femení singular (*esta*, *aquella*) com a pronom prenen un valor neutre amb un significat genèric de 'dita, feta, acció, situació': *Esta sí que és bona! D'esta no t'escaparàs! Aquella va ser sonada.*

No obstant això, cal tindre en compte que no és correcte usar el pronom *això* amb valor temporal, com fa el castellà ('a eso de'): *Tornarem a casa cap a/al voltant de les nou* (i no **Tornarem a casa a això de les nou*).

ELS ADVERBIS DEMOSTRATIUS

Tal com s'ha pogut observar abans, els adverbis demostratius marquen els tres graus o nivells de distància en què es dividixen els demostratius, de manera que hi ha una correlació directa entre aquests i els adverbis.

D'aquests sols cal tenir en compte que, en el primer nivell trobem una doble forma per a indicar la proximitat. Tot i això, la forma *aquí* està quasi en desús, excepte en determinats parlars meridionals i septentrionals.

ABÚS DELS DEMOSTRATIUS

Més enllà d'aquestes situacions, cal evitar l'abús dels demostratius en les següents situacions:

- Quan el demostratiu siga innecessari i es puga ometre: *No s'ha parlat de l'increment salarial ni si **este** és fonamental per a la negociació.* Millor sense el demostratiu.
- Quan el podem substituir per article: ****Aquells** contribuents que no hagen pagat la quota han de ser sancionats.* Millor: ***Els** contribuents que no hagen pagat la quota han de ser sancionats.*
- Quan van amb preposició, millor substituir-los pels pronoms *en*, *hi*:

Ja m'he assabentat d'això**.* Millor: *Ja me **n'**he assabentat.*

En aprovar-se la llei es va fer evident que calia regular l'aplicació d'aquella**.*

Millor: *En aprovar-se la llei es va fer evident que calia regular-**ne** l'aplicació.*

No comptàvem amb **allò.* Millor: *No **hi** comptàvem.*

Es demana una millor neteja de carrers i places i que instal·len en **estos papereres.*

Millor: *Es demana una millor neteja de carrers i places i que **hi** instal·len papereres.*

ELS POSSESSIUS

Els possessius són una classe de determinants la funció principal dels quals és assenyalar relacions de possessió, de pertinença o de dependència.

Aquests presenten diferents formes segons la persona del discurs que s'identifica amb el posseïdor, alhora que tenen flexió de gènere i nombre, ja que al tractar-se de determinants, han de concordar amb el substantiu o substantius que modifiquen (cosa posseïda).

*el **seu** gos (d'ell/a/s/es)*

*la **seua** llibreta (d'ell/a/s/es)*

Els possessius valencians en l'actualitat presenten doble forma, una tònica, molt estesa i usada hui dia, i una altra d'àtona, que sols es fa servir en contextos molt concrets.

ELS POSSESSIUS TÒNICS

Els determinants possessius tòpics presenten les següents formes:

		Singular		Plural	
	Persona	Masculí	Femení	Masculí	Femení
Un posseïdor	1a	meu	meua	meus	meues
	2a	teu	teua	teus	teues
	3a	seu	seua	seus	seues
Diversos posseïdors	1a	nostre	nostra	nostres	nostres
	2a	vostre	vostra	vostres	vostres
	3a	seu	seua	seus	seues
		llur	llur	llurs	llurs

Tal com es pot observar, els possessius de tercera persona no canvien de forma. És per això que trobem el possessiu *llur*, *llurs*, emprat únicament i exclusiva en registres molt formals per expressar la possessió en tercera persona quan hi ha més d'un posseïdor (incloent substantius col·lectius com *família*, *ramat*, etc.) per tal d'evitar l'ambigüitat del possessiu *seu/a/s/es*.

Han vingut Pere, Marta i els seus amics. (els amics poden ser de Pere, de Marta o de tots dos)

Han vingut Pere, Marta i llurs amics. (els amics són de tots dos)

Com a norma general, els possessius tòncics van anteposats al nom a què complementen i sempre amb article definit. No obstant això, poden posposar-se, especialment quan el substantiu no va introduït per article definit o quan està acompanyat per un demostratiu, un indefinit o un quantificador.

Anteposat	Posposat
<i>Els meus amics.</i>	<i>(Els) amics meus.</i> <i>Aquells amics meus.</i> <i>Uns amics meus.</i> <i>Alguns amics meus.</i>

Els possessius tòncics també poden emprar-se com a atribut amb el verb *ser*: *Deixa això que no és teu.*

A més, en determinats contextos el possessiu pot elidir-se i marcar-se la possessió mitjançant l'article definit.

Aniré de vacances amb la dona i els xiquets.
Em va saludar amb la mà.

Açò sol ocórrer quan la relació de possessió resulta obvia, de manera que resulta abusiu l'ús del possessiu, de manera que sols cal usar-lo en aquells casos en què puga generar dubte o ambigüitat.

D'altra banda, els possessius tòncics, al contrari que el castellà, poden emprar-se, sense article, en certes locucions adverbials o prepositives, com a alternança a un pronom personal tònic precedit de la preposició *de* (*de mi*, *de nosaltres*, *d'ells*...).

Va seure darrere meu = *Va seure darrere de mi.*
Caminava al seu costat = *Caminava al costat d'ella.*

En aquestes construccions el possessiu va generalment posposat, excepte quan siga definida (*al seu costat*), en què anirà anteposat. A més, en general s'usa la forma masculina, excepte quan la construcció estiga integrada per un substantiu femení (*per culpa seua*) o per la preposició *contra* (*va en contra seua*).

Per últim, pot alternar-se l'ús dels possessius amb els pronoms de 3a persona o de 1a i 2a persona del plural en construccions amb la preposició *de* o amb el verb *ser*, no així amb la 1a i 2a persona del singular, en què no és possible.

Aquest cotxe és seu. = *Aquest cotxe és d'ell/a/s/es.*
El seu cotxe és blau. = *El cotxe d'ells és blau.*
Aquest cotxe és nostre. = *Aquest cotxe és de nosaltres.*
El nostre cotxe és blau. = *El cotxe de nosaltres és blau.*

ELS POSSESSIUS ÀTONS

Els possessius àtons sempre van anteposats al substantiu a què modifiquen, i no poden anar acompanyats de cap altre determinant.

Aquests presenten les següents formes:

	Persona	Singular		Plural	
		Masculí	Femení	Masculí	Femení
Un posseïdor	1a	mon	ma	mos	mes
	2a	ton	ta	tos	tes

	Persona	Singular		Plural	
		Masculí	Femení	Masculí	Femení
Un posseïdor	3a	son	sa	sos	ses
Diversos posseïdors	1a	nostre	nostra	nostres	nostres
	2a	vostre	vostra	vostres	vostres
	3a	son	sa	sos	ses

Hui dia aquests possessius estan pràcticament en desús i sols s'empren en contextos molt concrets, com són:

- Amb els vincles familiars més estrets: *pare, mare, tio/oncle, tia, iaio, iaia, germà i germana*.
- Amb la paraula *casa*: **ma** casa, **sa** casa.
- Amb la paraula *vida* amb connotació negativa: en **ma** vida.
- Amb algunes fórmules de tractament: **Sa** Santedat, **Ses** Majestats...
- En algunes expressions i frases fetes.

ABÚS DELS POSSESSIUS

Una errada molt habitual en relació als possessius és emprar-los en determinades situacions o contextos en què resulten innecessaris, normalment perquè donen com a resultat estructures redundants en què la relació posseïdor-cosa posseïda és òbvia.

Així doncs, caldrà tindre en compte les següents situacions per tal d'evitar l'ús d'aquests possessius que resulten innecessaris:

- Quan parlem de les parts del cos o de les propietats d'aquest. Efectivament, no és correcte l'ús dels possessius referit a les parts del cos, ja que en aquest cas és òbvia la relació de propietat que existeix. Per tant, no serà correcte emprar estructures com: *Em va saludar amb la seua ma*.
- Tampoc és correcte emprar els possessius amb els parentius o els objectes de l'esfera personal, ja que la relació de propietat en aquest cas sembla clara: *He perdut les meues ulleres*. En aquest cas el possessiu no és adient, ja que està clar que les ulleres que he perdut són les meues.
- No és correcte tampoc l'ús dels possessius referits a entitats inanimades. Així doncs, no serà correcte utilitzar construccions com: *Vaig veure la pel·lícula i he llegit les seues ressenyes*.

No obstant això, cal tindre en compte que el possessiu es pot emprar, en moltes d'aquestes situacions, per evitar l'ambigüitat o els dobles sentits.

Tenint aquestes situacions en compte, podem recórrer a alguna de les solucions que plantejem a continuació:

- D'una banda, podem recórrer, simplement, a l'eliminació del possessiu abusiu i empremer sols l'article: *Em va saludar amb **la** mà*.
- D'altra banda, podem substituir el possessiu per una construcció de significat equivalent. Normalment utilitzarem la preposició *de* seguida d'un demostratiu, i si el possessiu es refereix a un ésser animat, seguida d'un pronom personal fort: *Vaig veure la pel·lícula i he llegit les ressenyes **d'aquesta***.
- En darrer lloc, podem evitar l'ús del possessiu abusiu emprant un pronom feble, normalment el pronom feble **en**: *Vaig veure la pel·lícula i **n'**he llegit les ressenyes* (en = de la pel·lícula). No obstant això, cal tindre en compte que aquesta solució sols és possible quan el possessiu s'aplica en una oració diferent.